

प्रवेश सं० १८१८१

विषयः पुरुषोत्तिहासम्

क्रम सं०

नाम पोषशुक्लपुत्रदेवकीशो महात्म्यम्
(अहिमापडे)

ग्रन्थकार

पत्र सं० १-४

श्लोक सं०

अक्षर सं० (पंक्तौ)

३२

पंक्ति सं० (पृष्ठे)

१०

आकारः १०" x ४.४"

लिपिः दे. ना.

आवारः का.

वि० विवरणम् पू०

14506

पी० एम्स० ग्रं० प्र०-११ एम्स० सी० ई०-१६५१-४० ०००

नं. ३७९६

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

महेश्वरसिंह-
४२६

श्री

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

श्रीगणेशाय नमः ॥ अष्टाष्टि उवाच ॥ ॥ कथितं वै त्वया कृष्णसुफलैकादशीशुभाकथयस्व प्रसादेन
 सुखापोषणकमवेत् ॥ १॥ किं नामाकोविभिस्तस्याः कोदेवतिवृत्तयेते। कस्मेतद्योदृषीकेत्यमेव प्रह
 सोन्नमः ॥ २॥ श्रीकृष्ण उवाच ॥ अथ पुराजने प्रवक्ष्यामि शुक्लापोषण्याभवेत्। कथयामि मृदुणा जलो
 कोनाहितकाम्यया ॥ ३॥ पूर्वरात्रि विधिनाराजने कर्त्तव्ये वा प्रपन्नतः ॥ पुत्रदानाभेनाग्रासासर्वपापह
 राधरा ॥ ४॥ नापयोगिद्वयोऽस्याकामदः सिद्धिदायकः ॥ नातः वस्तु राकाचिन्नैलोको सदावरः ॥ ५॥
 विषमैतपशः स्वतः करोति च नरं दृष्टिः ॥ शृणु राजन प्रवक्ष्यामि कथापापहरां पशो ॥ ६॥ भद्रावसां पुरिष
 वै आसीदाज्ञासुके तुमान् ॥ तु स्य राज्ञस्तथस्तीवृषिकानां भवन्ति ॥ ७॥ पुत्रहीने नराणां वैकान्तो
 नीतो मनोरथैः ॥ नैवात्मजं न पोले भवं शक्यं जीरमेव च ॥ ८॥ तेनैव राज्ञ्यर्भगविनिर्दिष्टं वदन् कल्पतः ॥
 किं करोमि च गच्छामि सुत प्राप्तिः कथं भवेत् ॥ ९॥ नराष्ट्रे न पुरे सोऽयमेव भगजासुके तुमान् ॥ दौष्य
 कोतया सा ईदमहं दुःखितो भवन् ॥ १०॥ तावुभोदं पती नित्यं चिंताशोकपरयागो ॥ पितोऽप्यजलं

रत्नं क्लोष्ममुपभुञ्जते ॥ ११॥ रातः पशुना न पशुना मोषोः स्नानं संतर्प्येव च ॥ इत्येवं संस्मरन्तोऽप्यपि
 तरो दुःखिता भवन् ॥ १२॥ नवाध्वानमित्राणि नामासा मुहदस्तथा ॥ रोचते तत्सभ्यस्य नराणां
 पदातयः ॥ १३॥ नोऽप्यभयं तस्मै नित्यं मनसि वर्त्तते ॥ नरास्य पुत्रहीनस्य नास्ति वृत्तमनः फलो ॥ १४॥
 अपुत्रस्य गृहं शून्यं दृष्टं दुःखितं सदा ॥ पितृदेवमनुष्याणां नाराणां त्वमुते विना ॥ १५॥ तस्मात्तु
 प्रयत्नेन सुतमुत्पादयेत् नरः ॥ इह लोके पुण्यलोकां परलोके सुभागतिः ॥ १६॥ येषां तु पुत्राः कर्त्तव्याः पुत्र
 जन्म गृहे भवेत् ॥ आपुरारोग्यस्य पत्नितोषागो हे प्रवर्त्तते ॥ १७॥ पुत्रजन्म भवेत्तैषालोकां नाराणां
 कर्षणां ॥ पुराणं विना न वशांति विष्णुमक्रिं विना तथा ॥ १८॥ पुत्रस्य संयदेन विविधायाः इति म
 तिः ॥ एवं चिंतयमानो मोनश्चर्मलभते नृपः ॥ १९॥ प्रत्येवं चिंतयेदाज्ञानि शीथं चिंतयेत्ततः
 स्वयमात्मविनाशं चिंतयामासुके तुमान् ॥ २०॥ आत्मघाते दुर्गतिं चिंतयित्वा तदा नृपः ॥ दृष्ट

ए.पो.प्र.

2

29

मदेहंपालितमपुत्रतंतयेवच॥१२॥ पुनर्विवाण्यात्सबुद्ध्या आत्मनो हितकाराणांश्चाश्वरूढस्ततो राजान
माहेन वने॥१३॥ पुरोहितादृषः सर्वे न जानन्ति गतं नृत्यं गांधीरे विधिनैराज्ञा मृगयसि निविधिते॥१४॥ विष्णुमतदा
जावन त्रशा चिलोक यन। बटान उवत्ये तेल्ल अश्वरूपा गन संस्थया॥१५॥ वकुलं सप्रयगा श्वतिरु कोलिल
कान पि। शांला ला लोक्ष मालो अद द र्शिर ला न्नयः॥१६॥ इंद्री क कुंभांश्चेन्नोप्मान्तवरी स्तथा। शस्त्री
अमर्दी श्वशर लभदि तन पि। डा कांश्चेन्न पला जांश्चो भिता न दद ओ न्यः॥१७॥ मृग व्याघ्र व राहा श्व सिंहान
शोखाम ता न पि। गवयान रुद्र सांश्च मृगालान शरू कान पि। १८। वन मा जी र्का न न क्षान् शस्त्रे कांश्च
मगान पि। ददर्शी मुजग न गजा वर्त्मका दः भिनि स्त ज्ञान॥१९॥ तथा वन गता म ज्ञान कले भे स ह संगत
ना। प्रथमे श्व च तु रं तां कृशिणी गम मध्यगान॥२०॥ तान दष्ट्वा क्षिंत या मास आत्मनः स गजां न्ययः तेषां
मविचरन्म धोर ज शोभा मवाप ह॥२१॥ महाश्व र्षसं युक्तं ददर्शी विधितं न्यः। वृषि छि वा रुता न मृग वन

शम०
२

नैकविनंतथा ॥ ३१ ॥ तानतासिभ्यामन्यपनवामवतमभ्यतः एवैरदर्शगहनैरपोमध्यंगतेसो ॥ ३२ ॥
चुनृभ्यांशितोराजशतश्रुतश्रुधवति ॥ चित्तपामासवपतिः सशुष्कालेकधरः ॥ ३३ ॥ मणतुकिंकतकर्मि
मद्वंषपीदकाम्यावेतोषितादेवयज्ञः एजामिवव ॥ ३४ ॥ तथेववभ्यादांनैस्तोषितामिह्योजनः ॥ प्रजावै
स्तोकास्तुप्रवमरिष्यलितो ॥ ३५ ॥ कस्मादुः स्वमपामाप्रदिशंरुगामहतः ॥ इतिवितापोराजाजगामैवायतो
वृत्तं ॥ ३६ ॥ मुकतस्यप्रभावेनमरुदमनुजंमामनसं सुध्यानेचयन्मिनापरिश्रमिती ॥ ३७ ॥ कारउवैश्रुक्व
कैः गजहंसैश्चशोभिनामकरैर्वडुभिर्मत्पैरजलवरेषुते ॥ ३८ ॥ समीपेसमस्तवपुनीनामाप्रसानुद्वन्द
दरीजालस्तीवानक्रुनेः शुभमसिभिः ॥ ३९ ॥ यमासुरतरनेत्रमपमवसत्याकरः ॥ सुदरेवपतेस्तस्यक
थपनशोभनेफलं ॥ ४० ॥ तस्यतीरमुनिदह्याकुकीर्णनेगमंतयः ॥ हर्षगामहतादिहोवभूवन्पसत्रमः ॥ ४१ ॥
अवतार्यहयातस्मात्पुनीनाप्रयतः स्थितः ॥ एषकृपणकृवरेदेवपुनीस्तानुसंशितव्रतान् ॥ ४२ ॥
तोजलिपुशोजादेववपुनपुनः ॥ प्रत्यवुल्लिप्सुतयः प्रसजानपतेवयं ॥ ४३ ॥ एजोवाच ॥

स.पो.शु

३

३२

केभवंतोऽत्राप्यन्ते केरायाभवातामपि॥ किमर्थसंगताः प्रयस्यन्वदतमेवतः॥ ४४॥ मुनय ऊचुः॥ विस्वे
 देवावयं जनसंघातार्थमागताः प्राधानिकटमशातएतस्मात्वं चमेहनि॥ ४५॥ अथ एकदशविजयपुत्र
 शनामतामतः पुत्रं दद्यादसौमि एषः पुत्रदाचारिणो नृप॥ ४६॥ राजोवाच॥ ॥ एष वै संशयो मत्स्यपुत्रस्यो
 तादृक्महानपदि तु ह्यभवंतो वै पुत्रो मे द्दामतां तदा॥ ४७॥ मुनय ऊचुः॥ अथैवदिवसे राजन् पुत्रदानमि
 वर्त्तते॥ एकादशतिविश्रुता क्रियता व्रतमुत्तमं॥ ४८॥ अभिवै कलतोस्मार्कं के शवस्य प्रसादतः॥
 अवश्यं तव राज्ञः पुत्रयाप्तिर्मविष्यति॥ ४९॥ इत्येवं वचनं तेषां कृतं राजा व्रतमुत्तमं॥ मुनीनामुपदे
 शेन पुत्राया विधानतः॥ द्वादशयासां कृत्वा मुनीन् व्रतापुनः पुनः॥ आजगाम गृहं नाराजो
 गर्भमयो दधौ॥ ५०॥ पुत्रो जाते स्यात्काले तेजसी पुण्यकर्मकृतं॥ यितरं नो यया मास प्रजा स्वामी
 वभ्रवसः॥ ५१॥ एतस्मात्कारणं ज्ञातुं नृज्यै पुत्रदात्र तं लोकांतां तु द्वितीयाय तवाग्रे कथितं म
 म॥ ५२॥ एवमिन्द्रात्कपेमः श्रीः ऊर्वीति पुत्रदात्रतः॥ पुत्रान् प्राप्य हलो के तु मत्तानि सर्गगामिनः॥

गङ्गा

३

हृषीः

४

२३

॥ ५४॥ एव तां पुत्राणां जन्म मिश्रो मय्यन्ते लभेता॥ इति श्री ब्रह्मांडपराशर्योषधिलक्षणे पुत्रदेका
 दशमोऽध्यायः॥ ॥ शुभमस्तु॥ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥

राम०

४

Indira Gandhi National
Centre for the Arts